European Institute for Gender Equality

Η Γαλλία καταλαμβάνει την πρώτη θέση στον Δείκτη Ισότητας των Φύλων για πρώτη φορά.

Η νομοθεσία για την ισότητα αποδίδει καρπούς, αλλά όχι ακόμα σε όλους τους τομείς…

Η Γαλλία ανέβηκε στην πρώτη θέση του Δείκτη Ισότητας των Φύλων της ΕΕ, βάζοντας τέλος στην πρωτιά που διατηρούσε η Σουηδία από το 2013. Ωστόσο, σε ολόκληρη την ΕΕ, η πρόοδος προς την ισότητα των φύλων εξακολουθεί να σημειώνεται με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς, ενώ ο φετινός δείκτης δείχνει ότι οι επιτυχίες σε έναν τομέα δεν αρκούν για να αντισταθμίσουν τις υστερήσεις στους υπόλοιπους.

«Η ισότητα των φύλων ωφελεί την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, και η ποιοτική φροντίδα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξή της», δήλωσε η Roxana Mînzatu, εκτελεστική αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Κοινωνικά Δικαιώματα και τις Δεξιότητες, τις Ποιοτικές Θέσεις Εργασίας και την Ετοιμότητα. «Ο φετινός Δείκτης Ισότητας των Φύλων μάς δείχνει τον δρόμο: γονική άδεια που λαμβάνουν και οι δύο γονείς και υπηρεσίες φροντίδας παιδιών που είναι διαθέσιμες όταν τις χρειάζονται οι οικογένειες, ώστε οι δεξιότητες όλων να συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης.»

«Ο φετινός Δείκτης Ισότητας των Φύλων στέλνει ένα σαφές μήνυμα: όταν η Ευρώπη αναλαμβάνει δράση για την ισότητα, η ζωή των ανθρώπων αλλάζει, και μάλιστα μπορεί να αλλάξει γρήγορα», δήλωσε η Hadja Lahbib, Ευρωπαία επίτροπος Ισότητας, Ετοιμότητας και Διαχείρισης Κρίσεων. «Ωστόσο, η θέσπιση νόμων είναι μόνο η αρχή. Η ουσιαστική ισότητα αποτυπώνεται στο εκκαθαριστικό μισθοδοσίας, όταν μια γυναίκα αμείβεται το ίδιο με τον άνδρα συνάδελφό της. Αποτυπώνεται και στο σπίτι, όταν ένας πατέρας παίρνει γονική άδεια και είναι παρών όχι μόνο την ώρα που τα παιδιά πηγαίνουν για ύπνο, αλλά και την ώρα του μπάνιου τους. Αυτή είναι η Ευρώπη που θέλω να βιώνουν όλες οι γυναίκες και όλοι οι άνδρες, όπου κι αν ζουν».

«Η Γαλλία δείχνει τι μπορεί να επιτευχθεί όταν μια χώρα αποφασίζει ότι η ισότητα των φύλων σε θέσεις εξουσίας πρέπει να αποτελεί τον κανόνα και όχι την εξαίρεση», δήλωσε η διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), Carlien Scheele. «Η πιο σκληρή αλήθεια είναι ότι μία και μόνο σημαντική επιτυχία δεν αρκεί για να βελτιώσει τη συνολική εικόνα του δείκτη.» Αν η Ευρώπη έδειχνε την ίδια αποφασιστικότητα

όσον αφορά τη φροντίδα, τις αμοιβές και την εκπαίδευση, δεν θα μετρούσαμε την πρόοδο σε δέκατα της μονάδας. Δυστυχώς, απομένουν ακόμη πολλά να γίνουν.»

Κύρια ευρήματα

- Η επίδοση της ΕΕ είναι 64,5 με άριστα το 100, σημειώνοντας αύξηση 0,9 μονάδων σε σχέση με το προηγούμενο έτος και 5,6 μονάδων από το 2020.
- Η Γαλλία (74,8) προηγείται της Σουηδίας (73,6), ενώ ακολουθούν σε μικρή απόσταση η Δανία και η Ισπανία. Η Κύπρος, η Ουγγαρία και η Τσεχία καταγράφουν τις χαμηλότερες βαθμολογίες.
- Ο τομέας της εξουσίας παρουσιάζει τη μεγαλύτερη βελτίωση, με άνοδο 2,4 μονάδων φέτος και 13,1 μονάδων από το 2020, ωστόσο, εξακολουθεί να συγκεντρώνει τη χαμηλότερη βαθμολογία από όλους τους τομείς, με 42,9 μονάδες.
- Σε όλους τους υπόλοιπους τομείς, η πρόοδος κατά το τελευταίο έτος ήταν μικρότερη από μία μονάδα.
- Οι ευθύνες φροντίδας εξακολουθούν να μην επιμερίζονται ισότιμα. Οι γυναίκες εργάζονται λιγότερες ώρες από τους άνδρες, με βάση τα ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης, και αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες φροντίδας . Περίπου το 41 % των γυναικών, σε σύγκριση με το 20 % των ανδρών, αφιερώνουν περισσότερες από 35 ώρες την εβδομάδα στη φροντίδα των παιδιών.
- Το δικαίωμα στη γονική άδεια εξακολουθεί να μην εγγυάται την πρόσβαση στις σχετικές παροχές.

Άλμα στην κορυφή

Η άνοδος της Γαλλίας οφείλεται σε ένα άλμα 9 μονάδων που σημείωσε στον τομέα της «Εξουσίας» ως προς την ισότητα των φύλων. Η Γαλλία βρίσκεται πλέον κοντά στην ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στην κυβέρνηση, στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εταιρειών της και στα διοικητικά συμβούλια των αθλητικών ομοσπονδιών της.

Και δεν είναι η μόνη. Από το 2020, 15 ακόμη κράτη μέλη έχουν βελτιώσει τη βαθμολογία τους στον τομέα της εξουσίας κατά περισσότερες από 10 μονάδες, χάρη στην αυξημένη παρουσία των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών και σε ηγετικές θέσεις στον αθλητισμό. Σε επτά κράτη μέλη, οι γυναίκες κατέχουν ήδη τουλάχιστον το 40 % των θέσεων στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών, κυρίως χάρη στη θέσπιση νομοθετικών ποσοστώσεων. Η οδηγία της ΕΕ για την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών θέτει ως στόχο το 40 % των μη εκτελεστικών διευθυντικών στελεχών, ή το 33 % του συνόλου των διευθυντικών στελεχών.

Αύξηση κατά 0,9 μονάδες σε σχέση με πέρυσι. Πρόοδος με ρυθμούς χελώνας

Πέρα από τον τομέα της εξουσίας, η εικόνα είναι πολύ λιγότερο ενθαρρυντική. Παρότι σημειώνεται κάποια πρόοδος προς την ισότητα των φύλων, ο ρυθμός της επιβραδύνεται. Από το 2023, η ετήσια βελτίωση έχει περιοριστεί σε λιγότερο από μία μονάδα.

Από το 2020, έχει σημειωθεί οπισθοδρόμηση στον τομέα της γνώσης σε 11 κράτη μέλη, καθώς γυναίκες και άνδρες εξακολουθούν να συγκεντρώνονται σε διαφορετικά πεδία σπουδών.

Η πρόοδος στον τομέα της υγείας έχει ουσιαστικά ανακοπεί.

Ακόμη και ο τομέας της εξουσίας, παρά τη σημαντική βελτίωσή του, εξακολουθεί να παρουσιάζει τις χαμηλότερες επιδόσεις: 15 κράτη μέλη εξακολουθούν να συγκεντρώνουν βαθμολογία κάτω από 40 μονάδες, ενώ η πραγματική ισότητα αντιστοιχεί σε 100.

Τα κράτη μέλη προχωρούν επίσης με διαφορετικούς ρυθμούς. Με βάση την εξέλιξη των επιδόσεών τους σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ κατά την τελευταία δεκαετία, διακρίνονται δύο βασικές τάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χώρες με επιδόσεις τόσο υψηλότερες όσο και χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ:

- **Ανοδική σύγκλιση:** η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Αυστρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Φινλανδία και η Σουηδία έχουν βελτιώσει τη βαθμολογία τους στον δείκτη ισότητας των φύλων, μειώνοντας παράλληλα το χάσμα με τον μέσο όρο της ΕΕ·
- **Ανοδική απόκλιση:** το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Δανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Κροατία, η Κύπρος, η Λετονία, η Ουγγαρία, οι Κάτω Χώρες, η Ρουμανία, η Σλοβενία και η Σλοβακία έχουν επίσης βελτιώσει τη βαθμολογία τους, αλλά με ρυθμό που έχει αυξήσει την απόστασή τους από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Φροντίδα: τεράστια περιθώρια βελτίωσης

Αν ο τομέας της εξουσίας δείχνει τι μπορεί να επιτευχθεί με στοχευμένες δράσεις και νομοθετικές παρεμβάσεις, ο τομέας της φροντίδας καταδεικνύει ότι απομένουν ακόμη πολλά να γίνουν.

Η απόκτηση παιδιών εξακολουθεί να επηρεάζει την κατανομή της αμειβόμενης εργασίας μεταξύ των γονέων. Στα ζευγάρια με παιδιά, οι πατέρες εργάζονται κατά μέσο όρο τόσες ώρες όσες αντιστοιχούν στο 92 % μιας θέσης πλήρους απασχόλησης. Για τις μητέρες, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 68 %. Αυτό το χάσμα των 24 ποσοστιαίων μονάδων δείχνει ότι πολύ περισσότερες μητέρες εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Η φροντίδα στο σπίτι αποτελεί την άλλη όψη του ίδιου προβλήματος. Σε ολόκληρη την ΕΕ, δύο στις πέντε μητέρες (41 %) αφιερώνουν περισσότερες από 35 ώρες την εβδομάδα στη φροντίδα των παιδιών τους. Το αντίστοιχο ποσοστό των πατέρων είναι μόλις περίπου το μισό (20 %).

Ωστόσο, η περίπτωση της Δανίας δείχνει ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι αναπόφευκτη. Είναι το μοναδικό κράτος μέλος στο οποίο δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των φύλων ως προς την εντατική φροντίδα των παιδιών.

Μόνο μία στις πέντε μητέρες στη Δανία αφιερώνει περισσότερες από 35 ώρες την εβδομάδα στη φροντίδα των παιδιών. Το ίδιο ακριβώς ποσοστό ισχύει και για τους Δανούς πατέρες. Η Δανία είναι επίσης ένα από τα μόλις έξι κράτη μέλη όπου εξασφαλίζεται θέση σε δομή φροντίδας παιδιών αμέσως μετά τη λήξη της, επαρκώς αμειβόμενης, γονικής άδειας.

Η γονική άδεια μπορεί να αλλάξει τον τρόπο κατανομής των ευθυνών φροντίδας των παιδιών, αλλά μόνο εφόσον την αξιοποιούν και οι πατέρες.

Οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν το 74 % των ατόμων που λαμβάνουν γονική άδεια στα 15 κράτη μέλη για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το 2024, ενώ πολλοί πατέρες περιορίζονται στην ελάχιστη προβλεπόμενη διάρκεια. Καθοριστικός παράγοντας είναι η αμοιβή.

Το δικαίωμα σε άδεια δεν συνεπάγεται απαραίτητα και δικαίωμα σε σχετικές οικονομικές παροχές: το 18 % των γυναικών και το 13% των ανδρών ηλικίας 20 έως 49 ετών δεν θα λάμβαναν καμία παροχή γονικής άδειας σε χρήμα.

Όταν η Σουηδία καθιέρωσε το 1995 άδεια τεσσάρων εβδομάδων για τους πατέρες, με αποδοχές που αντιστοιχούσαν στο 75 έως 80 % των κανονικών τους αποδοχών, το ποσοστό των πατέρων που έκαναν χρήση γονικής άδειας αυξήθηκε από 3 % σε 60 %.

Όταν οι πατέρες παίρνουν άδεια, όλοι βγαίνουν κερδισμένοι: οι μητέρες, οι πατέρες και τα παιδιά, καθώς έχουν περισσότερο χρόνο για να αναπτύξουν ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ τους. Έρευνα στη Σουηδία διαπίστωσε ότι κάθε μήνας γονικής άδειας που λαμβάνει ο πατέρας έχει μεγαλύτερη θετική επίδραση στις μελλοντικές αποδοχές της μητέρας από ό,τι αν η ίδια περιόριζε τη δική της άδεια κατά έναν μήνα.

Η ισότητα των φύλων αποτελεί κινητήρια δύναμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Σύμφωνα με έρευνα του EIGE, η βελτίωση της ισότητας των φύλων θα μπορούσε να αυξήσει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ κατά 6,1 έως 9,6 % έως το 2050, ποσό που αντιστοιχεί σε 1,95 έως 3,15 τρισεκατομμύρια ευρώ, και να δημιουργήσει 10,5 εκατομμύρια επιπλέον θέσεις εργασίας. Η ίδια έρευνα δείχνει ότι η ταυτόχρονη αντιμετώπιση όλων των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων αποφέρει καλύτερα αποτελέσματα από ό,τι η αντιμετώπισή τους μία προς μία.

Ο τομέας της εξουσίας παραμένει το πιο δύσκολο μέτωπο για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ. Ωστόσο, όπως έδειξε ο φετινός δείκτης, πρόκειται επίσης για έναν τομέα στον οποίο η νομοθεσία μπορεί να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο, και μάλιστα γρήγορα. Το ζητούμενο τώρα είναι να επιδειχθεί η ίδια αποφασιστικότητα σε όλους τους άλλους τομείς.

Κατεβάστε τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων για το 2026 και κοινοποιήστε τα ευρήματά του, ώστε να συμβάλετε στον διάλογο για τη χάραξη εθνικών πολιτικών και στη λήψη μέτρων :
https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2026-making-parental-leave-work